

केन्द्रीय-विद्यालय: .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी

विषय- संस्कृतम्

पाठस्य नाम- सुभाषितानि

आवश्यकः कालांशाः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
पाठे अस्मिन् नीतिपरकानां- जीवनमूल्यपरकानां च श्लोकानां संग्रहः विद्यते । श्लोकानां प्रमुखोद्देश्यं छात्राणां मनसि नैतिकमूल्याणां स्थापना अस्ति । प्रथमे श्लोके अत्र संगति-विषयक-चर्चा अस्ति । द्वितीये श्लोके पशुमनुष्योः मध्ये भेदः प्रदर्शितः । अग्रे कस्य दुर्गुणस्य सदभावे कस्य गुणस्य अभावः भवति इति उल्लिखितमस्ति । तदनन्तरं सज्जनानां चर्चा. वृक्षाणां परोपकारिता, विपत्ति-निवारणम् एतेषु विषयेषु क्रमशः श्लोकः अस्ति ।	<ul style="list-style-type: none"> ● पठनम् ● उच्चारणं ● रटनाभ्यासः च	<ul style="list-style-type: none"> ● शब्दानां पठनम् ● सुभाषितानां महत्त्वकथनं ● तेषां स्पष्टरूपेण उच्चारणम् च	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना ● आदर्शवाचनम् ● छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् ● अशुद्धिसंशोधनम् ● पदचछेदः<ul style="list-style-type: none"> ● पदपरिचयः ● पदार्थः ● आकांक्षाप्रश्नाः ● अन्वयः ● अध्यापककथनम् ● सौन्दर्यबोधात्मकप्रश्नाः ● सस्वरपाठः ● अनुपाठः ● पुनरावृत्यात्मकप्रश्नाः	<ul style="list-style-type: none"> ● बोधप्रश्नानि ● शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः ● कक्षाकार्यम् ● गृहकार्यम्

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालय: .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी विषय- संस्कृतम् पाठस्य नाम- बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता
 आवश्यकः कालांशः- प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-
 समापनस्य संभावित-तिथिः- वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
<p>प्रस्तुत पाठोऽयं संस्कृतस्य प्रसिद्ध कथाग्रन्थान् पञ्चतन्त्रात् उद्धृतोऽस्ति। पञ्चतन्त्रस्य मूललेखकोऽपि विष्णु शर्मा वर्तते। अस्मिन् पञ्चतन्त्रे पञ्चखण्डाः सन्ति अत एव अस्य ग्रन्थस्य नाम पञ्चतन्त्रम् अस्ति। कथायाम् अस्यां बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता इति शृगालस्य कथनोपरि आधारिता वर्तते। एकः शृगालः स्वमेधया स्वीय प्राणरक्षां करोति। अतः संकटापन्ने-ऽपि धैर्यः न त्यक्तव्यः। पाठस्य अंते उक्तं च- अनागतं यः कुरुते स शोभते स शोच्यते यो न करोत्यनागतम्। वनेऽत्र संस्थस्य समागता जरा बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता॥</p>	<ul style="list-style-type: none"> उच्चारणम् पठनम् अवबोधनम् लेखनम् 	<ul style="list-style-type: none"> पञ्चतन्त्रस्य परिचयः लङ्कार प्रयोगः , स्म प्रयोगः परस्परवार्तालापस्य अभ्यासः, प्रमुखक्रियापदानां चयनम् 	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना आदर्शवाचनम् छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् अशुद्धिसंशोधनम् विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् कक्षानिरीक्षणम् भाषानुवादः बोधप्रश्नानि अध्यापककथनम् मौनवाचनम् 	<ul style="list-style-type: none"> बोधप्रश्नानि शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः कक्षाकार्यम् गृहकार्यम्

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी विषय- संस्कृतम् पाठस्य नाम- डिजीभारतम्

आवश्यकः कालांशाः- -

समापनस्य संभावित-तिथिः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
<p>भारतसर्वकारस्य योजना अस्ति यत् भारतदेशे सर्वत्र सर्वदा च प्रौद्योगिकी स्यात् । अतैव डिजीटल इंडिया इत्यस्य विषये छात्रेभ्यः ज्ञान करणार्थं प्रस्तुतः अयं पाठः ।</p> <p>वर्तमानसमये अस्माकं देशे सर्वाणि कार्याणि डिजीटलमाध्यमेन भवन्ति । यथा आपणे धनस्य विनिमयः, चिकित्सालये शुल्क-प्रदानम् इत्यादयः । अनेन पर्यावरणाय अपि महान् लाभः अभवत् । यतोहि अद्य मुद्रणस्य आवश्यकता नास्ति अतः वृक्षकर्तने न्यूनता आगता । वस्तुतः अयं एकः आवश्यकः उपयोगी च योजना अस्ति ।</p>	<p>उच्चारणम् पठनम् अवबोधनम् लेखनम्</p>	<p>संख्यावाचकशब्दाः एकतः पञ्चाशत् पर्यन्तम्, लङ्कार प्रयोगः, परस्परवार्तालापस्य अभ्यासः, प्रमुखक्रियापदानां चयनम्, तद्- एतद्-शब्दज्ञानम् ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना ● आदर्शवाचनम् ● छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् ● अशुद्धिसंशोधनम् ● विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् ● कक्षानिरीक्षणम् ● भाषानुवादः ● बोधप्रश्नानि ● अध्यापककथनम् ● मौनवाचनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● बोधप्रश्नानि ● शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः ● कक्षाकार्यम् ● गृहकार्यम्

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी

विषय- संस्कृतम् पाठस्य नाम- सदैव पुरतो निधेहि चरणम्

आवश्यकः कालांशाः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
<p>श्रीधर भास्करवर्णकरेण विरेचिते प्रस्तुते गीते अस्मिन् मार्गे आगतानां(समक्षे) समस्यानां पूरतः अग्रे चलनीयम् इति संदेशः अस्ति। अस्य प्रणेता राष्ट्रवादी कविः वर्तते एवञ्च अनेन गीतेन जनजागरणस्य कर्मस्य च सन्देशः प्रदत्तोऽस्ति।</p> <p>कवि अस्मिन् पाठे कथयति- यत् पथि विषमाः पाषाणाः प्रखराः सन्ति यद्यपि गमनं सुकरं नास्ति तदपि अस्माभिः अग्रे गमनीयः । अन्ते कवि देशप्रेमार्थमपि प्रेरयति अनेन सहैव शक्तेः आराधनार्थमपि कथयति ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> उच्चारणम् पठनम् अवबोधनम् लेखनम् 	<ul style="list-style-type: none"> संवादाभ्यासः कविशिक्षाविषये ज्ञानम् अव्ययानि,तेषां प्रयोगश्च 	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना आदर्शवाचनम् छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् अशुद्धिसंशोधनम् पदच्छेदः पदपरिचयः पदार्थः आकांक्षाप्रश्नाः अन्वयः अध्यापककथनम् सौन्दर्यबोधात्मकप्रश्नाः सस्वरपाठः अनुपाठः पुनरावृत्यात्मकप्रश्नाः 	<ul style="list-style-type: none"> बोधप्रश्नानि शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः कक्षाकार्यम् गृहकार्यम्

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक-

कक्षा विभागश्च- अष्टमी

विषय- संस्कृतम्

पाठस्य नाम- कण्टकेनैक कण्टकम्

आवश्यकः कालांशाः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
<p>मध्यप्रदेशराज्यस्य डिण्डौरी प्रान्तस्य परधानां मध्ये प्रचलिता वर्तते इयं लोककथा । अनया बुध्यते यत् जनाः जीवने सुमागतानां समस्यानां सामाधानं प्रत्युत्पन्नमतित्वेन कथं प्राप्नुवन्ति ।</p> <p>अस्यां कथायां चञ्चलः नामकः व्याधः शृगालस्य सहायतां करोति परन्तु शृगालः तमेव भक्षयितुमिच्छति वदति च सर्वः स्वार्थं समीहते ।</p> <p>नदीजलं वृक्षं च वदति- सर्वः स्वार्थं समीहते । अन्ते एका लोमशिका व्याधस्य सहायतां करोति येन सः शृगालः पुनः जाले बद्धः भवति व्याधः च गृहं गच्छति ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> उच्चारणम् पठनम् अवबोधनम् लेखनम् 	<ul style="list-style-type: none"> प्रश्न निर्माणस्य ज्ञानम्, ऋकारान्त शब्दरूपाणां ज्ञानम् क्रियाणां धातु-लकार - पुरुष - वचन निरूपणम् 	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना आदर्शवाचनम् छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् अशुद्धिसंशोधनम् विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् कक्षानिरीक्षणम् बोधप्रश्नानि बोधपरीक्षात्मकप्रश्नाः विस्तृतव्याख्या भावविश्लेषणात्मकप्रश्नाः सम्पूर्णनाटकस्य अभिनयः 	<ul style="list-style-type: none"> बोधप्रश्नानि शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः कक्षाकार्यम् गृहकार्यम्

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी विषय- संस्कृतम् पाठस्य नाम- गृहं शून्यं सुतां विना

आवश्यकः कालांशाः- -

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
<p>बालिकां रक्ष बालिकां पाठय इति सर्वकारस्य योजनायाः प्रकाशकः अयं पाठः । अस्मिन् नाटके शालिनी माला च द्वे स्त्रीपात्रे स्तः। शालिनी यदा अवगच्छति यत् माला (तस्याः भ्रातृजाया) स्वकुक्षौ गर्भं धारयति परन्तु राकेशः (तस्याः भ्राता) इच्छति यत् लिङ्गपरीक्षणं कारयित्वा गर्भं यदि कन्या अस्ति चेत् हन्तव्या । तदा शालिनी राकेशं बोधयति यत् अस्माभिः बालक-बालिकयोः मध्ये भेदः न करणीयः यतोहि अस्माकं शास्त्रेष्वपि पुत्रीपुत्रयोः मध्ये भेदः न कृतम् ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● श्लोकानां ● शुद्धम् उच्चारणम् ● सस्वरगायनं च ● लेखनाभ्यासः 	<ul style="list-style-type: none"> ● श्लोकानां स्मरणाभ्यासः, ● पदानां मूलशब्दाः धातवश्च 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना ● आदर्शवाचनम् ● छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् ● अशुद्धिसंशोधनम् ● विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् ● कक्षानिरीक्षणम् ● बोधपरीक्षात्मकप्रश्नाः ● विस्तृतव्याख्या ● भावविश्लेषणात्मकप्रश्नाः ● सम्पूर्णनाटकस्य अभिनयः ● कक्षाकार्यम् 	<ul style="list-style-type: none"> ● बोधप्रश्नानि ● शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः ● कक्षाकार्यम् ● गृहकार्यम्

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी

विषय- संस्कृतम् पाठस्य नाम- भारतजनाऽहम्

आवश्यकः कालांशाः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
<p>अस्माकं देशस्य जनाः कीदृशाः सन्ति अस्य परिचायकः वर्तते अयं पाठः । प्रस्तुतकविता आधुनिककविकुलशिरोणिः डॉ रमाकान्त-शुक्लमहोदयेन रचितात् भारतजनतासहम् इति काव्यात् उद्धृतः अस्ति । अस्यां कवितायां कविनां भारतदेशस्य जनानां विविधानां रूचीनां, कौशलानां च वर्णनं कृतः । कवि कथयति यत् भारतीयजनाः अभिमानयुक्ताः, शालीनाः, विनयोपेताः च भवन्ति । भारतीयजनाः विश्वे सर्वत्र निवसन्ति । भारतीयजनानां मनसि सदा “वसुधैव कुटुम्बकम्” इत्यस्य भावना भवति ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • अर्थज्ञानम् • पठनम् • शुद्धम् उच्चारणम् • लेखनाभ्यासः 	<p>संवादः , सङ्कल्पस्य महत्त्वम्, अभिनयकौशलम् च</p>	<ul style="list-style-type: none"> • प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना • आदर्शवाचनम् • छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुपाठः • अशुद्धिसंशोधनम् • पदचछेदः • पदपरिचयः • पदार्थः • आकांक्षाप्रश्नाः • अन्वयः • अध्यापककथनम् • सौन्दर्यबोधात्मकप्रश्नाः • सस्वरपाठः • अनुपाठः • पुनरावृत्यात्मकप्रश्नाः 	<ul style="list-style-type: none"> • बोधप्रश्नानि • शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः • कक्षाकार्यम् • गृहकार्यम्

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....
पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी विषय- संस्कृतम् पाठस्य नाम- संसारसागरस्य नायकाः

आवश्यकः कालांशाः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना

<p>प्रस्तुत पाठोऽयं श्रीमन् अनुपमामिश्रस्य कृतिः “आज भी खरे है तालाब” पुस्तकात् उद्धृतोऽस्ति। पाठोऽस्मिन् तडागानां महत्त्वम् एवञ्च गजधराणां पुरातने समाजे योगदानस्य महत्त्व वर्णितमस्ति। इदानीम जनाः न तु तडागानां निर्माणं कुर्वन्ति नैव तेषां संरक्षणं अस्माभिः कर्तव्यमिति संदेशः पाठात् अस्मात् प्राप्यते। प्राचीनकाले गजधरः शिल्पिरूपेण समाहताः आसन् । गृहनिर्माणतः नगरनिर्माणपर्यन्तं सर्वाणि कार्याणि गजधराः एव कुर्वन्ति स्म ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● अर्थज्ञानम् ● पठनम् ● शुद्धम् उच्चारणम् ● लेखनाभ्यासः 	<ul style="list-style-type: none"> ● संवादः ● त्रिवर्णध्वजस्य महत्त्वम् ● अभिनयकौशलम् च 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना ● आदर्शवाचनम् ● छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् ● अशुद्धिसंशोधनम् ● विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् ● भाषानुवादः ● बोधप्रश्नाः ● अध्यापककथनम् ● मौनवाचनम् ● पुनरावृत्यात्मकप्रश्नाः 	<ul style="list-style-type: none"> ● बोधप्रश्नानि ● शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः ● कक्षाकार्यम् ● गृहकार्यम्
--	--	--	---	---

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी

विषय- संस्कृतम्

पाठस्य नाम- सप्तभगिन्यः

आवश्यकः कालांशाः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
----------------	-------------------	----------------------	----------------	-------------------

<p>सप्तभगिन्यः नामकः पाठोऽयं पूर्वोत्तरभारतस्य सप्तराज्यानां विषये परिचयं ददाति। वंशवक्षोद्योगमाध्यमेन ख्यातिः प्राप्तानि सप्तराज्यानि सप्तभगिन्यः नामकेन प्रसिद्धानि सन्ति। असमः - दिसपुरः अरुणाचलप्रदेशः - ईटानगरम् नागालैण्डः - कोहिमा त्रिपुरा - अगरतला मेघालयः - शिलांग मिजोरमः - आइजोल मणिपुरः - इम्फाल</p>	<ul style="list-style-type: none"> • अर्थज्ञानम्, • पठनम् • शुद्धम् उच्चारणम्, • लेखनाभ्यासः 	<ul style="list-style-type: none"> • स्त्रीशिक्षा विषये जानकारी • निशुल्क अनिवार्य च शिक्षा विषये जानकारी 	<ul style="list-style-type: none"> • प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना • आदर्शवाचनम् • छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् • अशुद्धिसंशोधनम् • विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् • बोधपरीक्षात्मकप्रश्नाः • विस्तृतव्याख्या • भावविश्लेषणात्मकप्रश्नाः • सम्पूर्णनाटकस्य अभिनयः 	<ul style="list-style-type: none"> • बोधप्रश्नानि • शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः • कक्षाकार्यम् • गृहकार्यम्
---	--	---	---	---

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक-

कक्षा विभागश्च- अष्टमी

विषय- संस्कृतम्

पाठस्य नाम- नीतिनवनीतम्

आवश्यकः कालांशाः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
प्रस्तुतपाठे सुभाषितानां संग्रहः विद्यते। अत्र आदौ	<ul style="list-style-type: none"> • अर्थज्ञानम्, पठनम् 	<ul style="list-style-type: none"> • श्लोकानां सस्वरगायनम् 	<ul style="list-style-type: none"> • प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना 	<ul style="list-style-type: none"> • बोधप्रश्नानि

<p>अभिवादनीयस्य जनस्य विषये चर्चा अस्ति, तदनन्तरम् पितरौ विषये उक्तमस्ति यत् यं क्लेशं पितरौ सहेते तस्य निष्कृतिः वर्षशतैरपि सम्भवः नास्ति । अस्यानन्तरं श्लोके पितरौ नित्यम् आचार्यस्य च सर्वदा प्रियः करणीयः इत्युक्तमस्ति । अग्रिमे श्लोके सुख-दुःखयोः लक्षणं प्रतिपादितं विद्यते । अन्ते च उक्तं विद्यते यत् अस्माभिः तत् कर्म करणीयः यन्कुर्वतः मनसि संतोषः स्यात् । अनेन सहैव आचरणस्य विषये अपि एकः श्लोकः अत्र लिखितः विद्यते।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● शुद्धम् उच्चारणम्, ● लेखनाभ्यासः । ● अन्वयज्ञानम् । 	<ul style="list-style-type: none"> ● श्लोककण्ठस्थीकरणम् 	<ul style="list-style-type: none"> ● आदर्शपाठः ● छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुपाठः ● अशुद्धिसंशोधनम् ● पदच्छेदः ● पदपरिचयः ● पदार्थ ● आकांक्षा प्रश्नाः ● अन्वयः ● अध्यापककथनम् ● सौन्दर्यबोधात्मक प्रश्नाः ● सस्वरपाठः अनुपाठः च 	<ul style="list-style-type: none"> ● शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः ● कक्षाकार्यम् ● गृहकार्यम्
---	---	--	---	---

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक-

कक्षा विभागश्च- अष्टमी

विषय- संस्कृतम्

पाठस्य नाम- सावित्री बाई फुले

आवश्यकः कालांशाः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
प्रस्तुत पाठोऽयं पण्डिता सावित्रीबाई महोदयायाः जीवनस्य विषये	<ul style="list-style-type: none"> ● अर्थज्ञानम् ● पठनम् 	<ul style="list-style-type: none"> ● कारकविभक्तिः ● उपपद विभक्तिः 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना ● आदर्शवाचनम् 	<ul style="list-style-type: none"> ● बोधप्रश्नानि ● शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण

<p>वर्णितमस्ति। एवञ्च तथा कृतं कार्यं महिला- शिक्षायाः कृते यत् कार्यम् अपि वर्णितमस्ति। सा प्रेरणा प्रदायिका महिला आसीत्। सा स्वयं पठित्वा महाराष्ट्र प्रदेशस्य प्रथम बालिका विद्यालयं प्रारब्धवती। एतेन पाठेन ज्ञायते यत् कथं कोऽपि संघर्षं कर्तुं शक्नोति एवञ्च अन्यान् प्रेरयितुं शक्यते। यथा – सावित्री बाई कृतवती ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● शुद्धम् उच्चारणम्, ● लेखनाभ्यासः 	<ul style="list-style-type: none"> ● वसुधैव कुटुम्बकम् इति 	<ul style="list-style-type: none"> ● छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् ● अशुद्धिसंशोधनम् ● विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् ● कक्षानिरीक्षणम् <ul style="list-style-type: none"> ● भाषानुवादः ● बोधप्रश्नाः ● अध्यापककथनम् ● मौनवाचनम् ● पुनरावृत्यात्मकप्रश्नाः 	<p>सामूहिकरूपेण च अभ्यासः</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कक्षाकार्यम् ● गृहकार्यम्
---	---	---	---	--

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....
पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी विषय- संस्कृतम् पाठस्य नाम- कः रक्षति कः रक्षितः

आवश्यकः कालांशः-

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
<p>प्रस्तुतपाठोऽयं पर्यावरणाधारितः वर्तते। अस्माकं जीवने प्लास्टिकस्य उपयोगः कुत्र कुत्र भवति? किं वयं प्लास्टिकं विना</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● अर्थज्ञानम्, ● पठनम् ● शुद्धम् उच्चारणम्, 	<ul style="list-style-type: none"> ● उपायेन सर्वं सिध्यति ● भविष्यत् कालः 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना ● आदर्शवाचनम् 	<ul style="list-style-type: none"> ● बोधप्रश्नानि ● शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः

<p>जीवितुं शक्नुमः? प्लास्टिकात् का हानिः वर्तते? पाठेऽस्मिन् एकस्य ग्रामस्य वर्णनमस्ति तत्र काश्चन् छात्राः सन्ति ये उष्मणा दुखिता बहिरागच्छन्ति एव स्नानार्थं नदीतीरं गच्छन् मार्गं यत्र तत्र विकीर्णमवकरं दृष्ट्वा अवकरकण्डोले पातयन्ति । वयं प्लास्टिकस्य उपयोगं न्यनातिन्यूनं कुर्मः चेत् वरम् इति संदेशः पाठस्य अस्य ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> लेखनाभ्यासः 	<p>(लृट् लकारः)</p>	<ul style="list-style-type: none"> छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् अशुद्धिसंशोधनम् विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् कक्षानिरीक्षणम् <ul style="list-style-type: none"> भाषानुवादः बोधप्रश्नाः अध्यापककथनम् मौनवाचनम् पुनरावृत्यात्मकप्रश्नाः 	<ul style="list-style-type: none"> कक्षाकार्यम् गृहकार्यम्
--	---	-----------------------	---	--

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी विषय- संस्कृतम् पाठस्य नाम- क्षितौ राजते भारतस्वर्णभूमिः
आवश्यकः कालांशाः- प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-
समापनस्य संभावित-तिथिः- वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
<p>प्रस्तुतः पद्यांशः कृष्णचंद्र त्रिपाठी महोदयेन विरचितः वर्तते, यस्मिन् भारतदेशस्य गौरवस्य गुणगानमस्ति । अस्मिन् राष्ट्रस्य खाद्यान्नसम्पन्नता, कलान्वागता, प्राविधिकदक्षता,</p>	<p>अर्थज्ञानम्, पठनम् शुद्धम् उच्चारणम्, लेखनाभ्यासः</p>	<p>इकारान्त पुलिङ्गशब्दाः, संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्</p>	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना आदर्शवाचनम् छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् अशुद्धिसंशोधनम् 	<ul style="list-style-type: none"> बोधप्रश्नानि शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः कक्षाकार्यम् गृहकार्यम्

वन्यशक्तिः, सामरिकशक्तिः च एतेषां वर्णनमस्ति । अस्माकं देशस्य स्वरूपः कीदृशः अस्ति एतत् ज्ञातुं छात्रेभ्यः अयं पाठः कार्यकारी विद्यते ।			<ul style="list-style-type: none"> • विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् • कक्षानिरीक्षणम् • बोधप्रश्नानि • अध्यापककथनम् • मौनवाचनम् 	
--	--	--	--	--

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक-   कक्षा विभागश्च- अष्टमी
आवश्यकः कालांशाः-
समापनस्य संभावित-तिथिः-

विषय- संस्कृतम्

पाठस्य नाम- आर्यभटः

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखं कौशलम्	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
अस्माकं देशस्य महान् गणितज्ञः ज्योतिर्विच्च आर्यभटस्य जीवनपरिचयात्मकः अयं पाठः । सूर्योऽचलः पृथ्वी च चला या स्वकीये अक्षे घूर्णति इति आर्यभटस्य सिद्धान्तः सम्प्रति सुस्थापितः वर्तते ग्रहणे राहुकेतु नामकौ दानवौ कारणं स्तः इति परम्परया प्रचलिता रूढी तेन प्रत्यादिष्टा ।	अर्थज्ञानम्, पठनम्, शुद्धम् उच्चारणम्, लेखनाभ्यासः ।	ऋकारान्तपुल्लिङ्गशब्दाः ,	<ul style="list-style-type: none"> • प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना • आदर्शवाचनम् • छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुवाचनम् • अशुद्धिसंशोधनम् 	<ul style="list-style-type: none"> • बोधप्रश्नानि • शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः • कक्षाकार्यम् • गृहकार्यम्

<p>आर्यभटस्य जन्मः 476 ख्रिष्टाब्दे अभवत् । तेन त्रयोविंशति वर्षस्य वयसि आर्यभटीयं नामकः ग्रन्थः विरचितः । आर्यभटस्य वेधशाला पाटलिपुत्रं निकषा आसीत्। अस्माकं देशस्य प्रथमोपग्रहस्य नाम आर्यभट आसीत् ।</p>			<ul style="list-style-type: none"> ● विधि-प्रविधिनां प्रयोगं कृत्वा काठिन्यनिवारणम् ● कक्षानिरीक्षणम् ● बोधप्रश्नानि ● अध्यापककथनम् ● मौनवाचनम् <p>शिक्षणोपकरणस्य प्रयोगः</p>	
--	--	--	--	--

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्

केन्द्रीय-विद्यालयः .....

पाठ योजना

दिनांक- कक्षा विभागश्च- अष्टमी
आवश्यकः कालांशाः-

विषय- संस्कृतम्

पाठस्य नाम- प्रहेलिकाः

प्रारंभस्य वास्तविक-तिथिः-

समापनस्य संभावित-तिथिः-

वास्तविक-समापनस्य तिथिः-

पाठस्य सारांशः	प्रमुखानि कौशलानि	आवश्यकः शिक्षणाधिगमः	करणीयाः उपायाः	आकलन-युक्ति-योजना
----------------	----------------------	-------------------------	----------------	-------------------

<p>प्रहेलिका मनोविनोदस्य प्राचीना विधा विद्यते । या विश्वस्य सर्वासु भाषासु अस्ति । संस्कृतस्य कविभिः इयं परम्परा समृद्धाः कृता । प्रहेलिका आनन्ददायिकी भवति सहैव अनेन बौद्धिकस्तरस्य अपि वृद्धि भवति । अस्मिन् पाठे चतस्रः प्रहेलिकाः सन्ति । तासां अनेके प्रश्नाः सन्ति येन वयं छात्राणां बौद्धिकस्तरस्य अवबोधने समर्था भविष्यामः । तत्र निम्नलिखिताः प्रश्नाः सन्ति- प्रश्न- कस्तूरी जायते कस्मात् ? उत्तरम्- मृगात् । प्रश्न-को हन्ति करिणां कुलम्? उत्तरम्- सिंहः । प्रश्न- किं कुर्यात् कातरो युद्धे ? उत्तरम्- पलायते ।</p>	<p>पठनम् शुद्धोच्चारणम्, प्रहेलिकाज्ञानम् लेखनाभ्यासः, अर्थज्ञानम्,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● गीतस्य अभ्यासः ● छात्राः संस्कृतपद्यपठने सक्षमाः स्युः । ● प्रहेलिकाज्ञानम्- ● छात्राः प्रहेलिकां ज्ञात्वा तस्याः उत्तरकथने सक्षमाः स्युः । ● लेखनाभ्यासः- ● छात्राः संस्कृतस्य पद्यं पुस्तके दृष्ट्वा योग्यतानुसारं पद्यरचनायां दक्षाः स्युः । ● छात्राः पद्यस्य अर्थावगमने समर्था भविष्यन्ति । 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रस्तावना पुरस्सरं पाठोपस्थापना ● आदर्शपाठः ● छात्रैः वैयक्तिकरूपे सामूहिकरूपे अनुपाठः ● अशुद्धिसंशोधनम् ● पदच्छेदः ● पदपरिचयः ● पदार्थ ● आकांक्षा प्रश्नाः ● अन्वयः ● अध्यापककथनम् ● सौन्दर्यबोधात्मक प्रश्नाः ● सस्वरपाठः ● अनुपाठः 	<ul style="list-style-type: none"> ● बोधप्रश्नानि ● शिक्षकेण विद्यार्थिभिः वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण च अभ्यासः ● कक्षाकार्यम् ● गृहकार्यम्
--	---	--	--	---

शिक्षकस्य नाम हस्ताक्षरं च

प्राचार्यस्य हस्ताक्षरम्